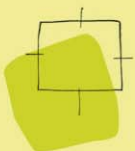

Vleermuizenonderzoek herstructurering
Oranjebuurt te Dedemsvaart

BügelHajema

Plek voor ideeën

Vleermuizenonderzoek herstructurering Oranjebuurt te Dedemsvaart

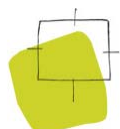
Inhoud

Rapport

26 oktober 2009

Projectnummer 115.33.51.00.11

Ideeën voor een plek

Inhoudsopgave

1	Aanleiding	5
2	Protocol	7
3	Methode	9
4	Resultaten	11
5	Conclusie	15

A a n l e i d i n g

Er zijn plannen om een deel van de Oranjebuurt te Dedemsvaart te herinrichten. Het betreft hier het gebied Margrietstraat 2 tot en met 24, Prins Bernhardstraat 49 en 51 en Beatrixstraat 1 tot en met 23. Daarnaast vallen de tussen- en achtergelegen garageboxen binnen het plangebied.

DOEL

In het kader van de Flora- en faunawet is een onderzoek uitgevoerd naar de aanwezige natuurwaarden in het gebied. Voor een beschrijving van het gebied en afbeeldingen van de locatie wordt verwezen naar het Advies Natuurwaarden Oranjebuurt te Dedemsvaart (2009).

In het kader van de Flora- en faunawet is het in aanvulling op het vooronderzoek noodzakelijk te achterhalen welke soorten vleermuizen in het plangebied voorkomen, vast te stellen hoe ze gebruikmaken van het gebied en eventuele verblijfplaatsen aan te wijzen. Tevens dient te worden vastgesteld of de ontwikkelingen mogelijk negatieve effecten zullen hebben op aanwezige soorten. Alle vleermuissoorten zijn streng beschermd en staan in tabel 3 van de Flora- en faunawet en in bijlage IV van de Habitatrictlijn. Voor vernietiging van vaste verblijfplaatsen moet ontheffing worden aangevraagd.

Dit rapport beschrijft de resultaten en conclusies van het nader onderzoek naar vleermuizen. Het onderzoek heeft plaatsgevonden van april 2009 tot en met september 2009 en is uitgevoerd op basis van het protocol voor vleermuisinventarisaties dat door het Netwerk Groene Bureaus is opgesteld.

Protocol

2

Alle vleermuizen in Nederland zijn streng beschermde soorten en wettelijk beschermd in hun voortbestaan. Een ruimtelijk plan mag daarom niet worden vastgesteld wanneer de verboden van artikelen 9 tot en met 11 van de Flora- en faunawet worden overtreden, tenzij er een ministeriële ontheffing is aangevraagd of kan worden verleend. Voor streng beschermde soorten geldt in principe geen vrijstelling. Voor verstoring van deze soorten en van vogels kan slechts onder bepaalde voorwaarden ontheffing worden verleend. De algemene beleidslijn hierbij is dat de ingrepen zodanig moeten worden gemitigeerd en gecompenseerd dat er geen effecten zijn te verwachten op het goede voortbestaan van de soort op de locatie van de ingreep.

Om het effect van de ontwikkeling op vleermuizenpopulaties af te wegen, moeten ten minste enkele aspecten worden vastgesteld:

- of vleermuizen in het plangebied voorkomen;
- of vleermuizen een verblijfplaats hebben in het plangebied;
- om welke soort of soorten het gaat;
- voor welke aantallen het plangebied van belang is;
- welk gebruik van het plangebied wordt gemaakt en wat daarin essentieel is;
- of er mogelijk indicaties zijn voor geslacht of leeftijd (kolonie, kraamkolonie, solitairen).

In 2007 is op initiatief van het Netwerk Groene Bureaus een protocol¹ ontwikkeld voor inventarisaties van vleermuizen als 'nader onderzoek' in het kader van de Flora- en faunawet, de Natuurbeschermingswet 1998 of het beleidskader voor de Ecologische Hoofdstructuur. Het protocol gaat uit van de gebiedsfuncties: winterverblijf, zomerverblijf, kraamverblijf, paarverblijf, vliegroute en jachtgebied. Voor het inventariseren van elk van deze zes functies zijn per vleermuissoort een aantal, een periode van het jaar en de minimale duur van het veldbezoek vastgelegd. Verder worden eisen gesteld aan de weersomstandigheden en de te gebruiken apparatuur.

---

¹ GaN, NGB en Zoogdiervereniging, 2009 Vleermuisprotocol versie 2 april 2009. Gegevensautoriteit Natuur, Netwerk Groene Bureaus en Zoogdiervereniging, www.gegevensautoriteitnatuur.nl, Utrecht.

Methode 3

In het plangebied is de bebouwing geïnspecteerd op de aanwezigheid van mogelijke invliegopeningen en sporen (onder andere uitwerpselen) van vleermuizen.

APPARATUUR

Vleermuizen maken gebruik van echolocatie om zich te oriënteren in een gebied en voor het lokaliseren van prooien tijdens de jacht. Tijdens avond- en/of ochtendbezoeken kunnen vliegende en baltende vleermuizen worden waargenomen door de ultrasone geluiden die zij maken, hoorbaar te maken. Met behulp van ultrasoongeluiddetectoren (batdetectors, Pettersson D240x en D1000) met heterodyn- en tijdverlengenfuncties is de inventarisatie uitgevoerd. Tijdens deze bezoeken zijn met digitale opnameapparatuur (onder andere Edirol) digitale Wav-opnamen van de vleermuizengeluiden gemaakt. Om met zekerheid vast te stellen welke soorten zijn waargenomen, worden deze opnames met behulp van het programma Bat Sound Pro 3.31b op de computer geanalyseerd.

Vleermuizeninventarisaties zijn uitgevoerd gedurende vijf avonden in de periode april 2009 tot en met september 2009 (voor details, zie tabel 1). Tijdens de bezoeken is de aandacht gelijkmatig verdeeld over het plangebied en is geluisterd of vleermuizen gebruikmaken van het plangebied als verblijfplaats, jachtgebied of vliegroute. De weersomstandigheden waren tijdens alle bezoeken geschikt voor vleermuizen.

Tabel 1. Omstandigheden tijdens vleermuizeninventarisaties

Datum	Tijdsduur	Zonsondergang	Weer	Onderzoekers
22-04-2009	20.15 - 23.00 uur	20.51 uur	Onbewolkt, wind NW 3 Bft Aanvang 14 °C, Eind 9 °C	drs. M. van Dinther
04-06-2009	21.30 - 23.45 uur	21.54 uur	Bewolkt, wind WNW 3 Bft Aanvang 15 °C, Eind 12 °C	drs. M. van Dinther ing. E.J. Slot
24-06-2009	21.45 - 00.00 uur	22.03 uur	Onbewolkt, wind NO 3 Bft Aanvang 24 °C, Eind 19 °C	drs. M. van Dinther
10-09-2009	19.45 - 22.15 uur	20.06 uur	Licht bewolkt, wind N 3 Bft Aanvang 18 °C, Eind 14 °C	drs. M. van Dinther
23-09-2009	19.00 - 21.30 uur	19.34 uur	Bewolkt, wind WZW 2 Bft Aanvang 17 °C, Eind 15 °C	drs. M. van Dinther

R e s u l t a t e n

4

Inspectie woningen

Het plangebied is op 24 maart 2009 bezocht door de heer T.M. Dolstra in het kader van het Advies Natuurwaarden. Tijdens dit bezoek zijn de gebouwen en bomen geïnspecteerd op de aanwezigheid van mogelijke invliegopeningen en sporen (onder andere uitwerpselen) van vleermuizen.

Op verschillende plekken van de te slopen woningen zijn mogelijke invliegopeningen waargenomen. Alle woningen hebben spouwmuren die toegankelijk zijn voor vleermuizen via zogenaamde open stootvoegen. Daarnaast kunnen vleermuizen op verschillende plaatsen onder de dakpannen komen en eventueel van hieruit ook in de spouwmuren (zie ook Advies Natuurwaarden Oranjebuurt te Dedemsvaart, 2009).

Resultaten

Tijdens de verschillende avondbezoeken zijn in totaal drie soorten vleermuizen in en rond het plangebied waargenomen, namelijk gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*), laatvlieger (*Eptesicus serotinus*) en rosse vleermuis (*Nyctalus noctula*). De laatstgenoemde is enkel op grotere hoogte overvliegend waargenomen en heeft geen binding met het plangebied of omgeving. In het navolgende worden de belangrijkste waarnemingen van de andere twee soorten beschreven.

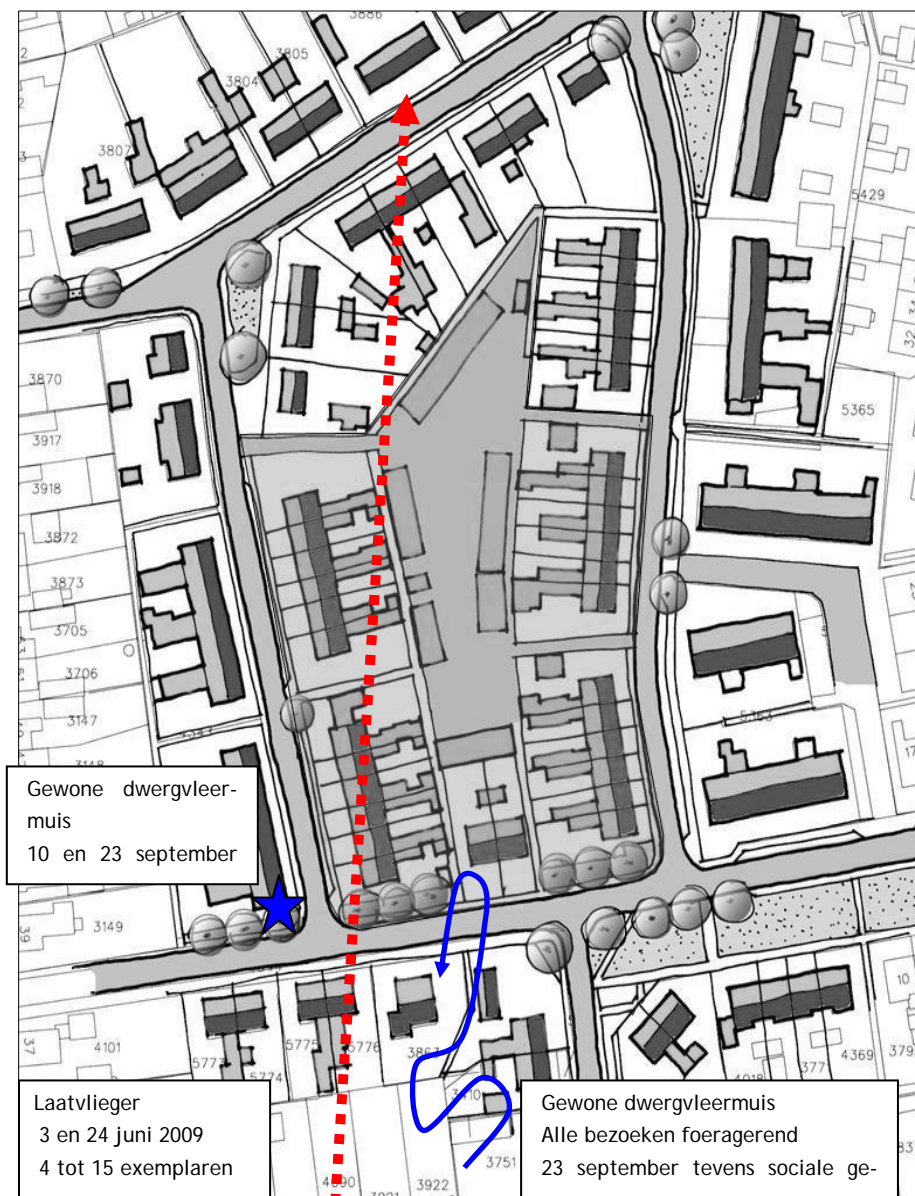
Gewone dwergvleermuis

Gewone dwergvleermuis is tijdens alle veldbezoeken in en in de directe omgeving van het plangebied waargenomen. Waarnemingen binnen de grenzen van het plangebied hadden enkel betrekking op voorbijvliegende of kort foeragerende exemplaren. Waarnemingen van foeragerende exemplaren binnen het plangebied zijn met name later op de avond gedaan en hebben derhalve betrekking op exemplaren die van buiten het plangebied komen. Deze waarnemingen zijn daarnaast verspreid over het plangebied gedaan zonder dat er een vast patroon aanwezig lijkt te zijn.

In de woningen ten zuiden van het plangebied aan de overzijde van de Prins Bernhardstraat bevindt zich (waarschijnlijk jaarrond) een verblijfplaats van één of twee exemplaren. Tijdens alle avondbezoeken foerageerde boven de daar gelegen tuinen, vaak kort na zonsondergang, minimaal één exemplaar gewone dwergvleermuis. Hierbij werd ook regelmatig de weg overgestoken om rond de opgaande begroeiing aan de zuidzijde van het plangebied te foerageren.

Tijdens de twee laatste veldbezoeken (gedurende de paarperiode) is een mannetje gewone dwergvleermuis langdurig wervend waargenomen rond de hoek-

woning Beatrixstraat 2 direct buiten het plangebied. Hierbij werd langdurig rond de gevel gevlogen waarbij sociale werfroepen hoorbaar waren. Op 23 september 2009 werden ook sociale werfroepen boven de tuinen aan de overzijde van de Prins Bernhardstraat waargenomen. De belangrijkste waarnemingen van gewone dwergvleermuis in en buiten het plangebied zijn samengevat in figuur 1.

Figuur 1. Samenvatting van de belangrijkste waarnemingen van het vleermuisonderzoek in en nabij het plangebied

Laatvlieger

Deze soort is tijdens vier van de vijf avondbezoeken waargenomen. De meeste waarnemingen in het plangebied hebben betrekking of lijken betrekking te hebben op overvliegende exemplaren. Hierbij werd regelmatig een overvliegpatroon van zuid naar noord over het plangebied vastgesteld. Hierbij werd

door enkele exemplaren achter de woningen van de Beatrixstraat gevlogen. De meeste exemplaren vlogen echter hoog over de woningen naar het noorden weg. Aangezien geen duidelijke rechtlijnige elementen worden gevolgd, lijkt er geen sprake te zijn van een vastliggende vliegroute. Tijdens het avondbezoek van 24 juni 2009 is de kraamverblijfplaats van deze laatvliegers vastgesteld in een woning aan de Molstraat. .

Conclusie

5

Verspreid over het seizoen 2009 is het terrein op het voorkomen van zes gebruiksfuncties van vleermuizen geïnventariseerd. Daarmee is voldoende indruk van alle mogelijk voorkomende soorten en de gebiedsfuncties verkregen.

De waarnemingen tijdens de vijf avondbezoeken geven geen aanleiding om te veronderstellen dat een verblijfplaats van vleermuizen in een van de woningen in het plangebied aanwezig is. Wel zijn in de directe omgeving van het plangebied verblijfplaatsen van gewone dwergvleermuis aanwezig. Tevens is op grotere afstand een kraamverblijfplaats van laatvlieger aangetroffen. Een deel van deze kolonie vliegt aan het begin van de avond over het plangebied. Er lijkt echter geen sprake van een vastliggend vliegpatroon.

Het plangebied lijkt matig geschikt foerageergebied (jachtgebied) voor gewone dwergvleermuis. De lage aantallen waarnemingen van foeragerende gewone dwergvleermuizen bevestigen dit beeld. In het plangebied is ook relatief weinig opgaande begroeiing aanwezig waar vleermuizen rond kunnen foerageren.

Wettelijke verplichtingen

Er zijn geen aanwijzingen dat er binnen het plangebied wettelijk beschermde vaste verblijfplaatsen van vleermuissoorten aanwezig zijn. Het plangebied is ook een slechts ondergeschikt onderdeel van foerageergebied voor de populaties gewone dwergvleermuis in Dedemsvaart.

Voor het slopen van de woningen hoeft geen ontheffing in het kader van de Flora- en faunawet voor het vernietigen van een vaste verblijfplaats van een streng beschermde soort te worden aangevraagd.

Aanbevelingen

Door aandacht voor het medegebruik van de gebouwen kan de aanwezigheid van vleermuizen worden bevorderd. Het gaat hierbij om voor vleermuizen geschikte restruimten, dakpannen en spouwstenen te plaatsen in de nieuwbouw. Hiermee worden vaste verblijfplaatsen gecreëerd voor gebouwbewoners als gewone dwergvleermuis en laatvlieger.

Door het bestaande groen van de achtertuinen uit te bouwen tot grotere eenheden groen, met inlandse katjes-, bloem- en besdragende soorten bomen en struikbeplantingen binnen het plangebied, kunnen het jachtgebied en de vliegroutes van vleermuizen worden verbeterd.

Colofon

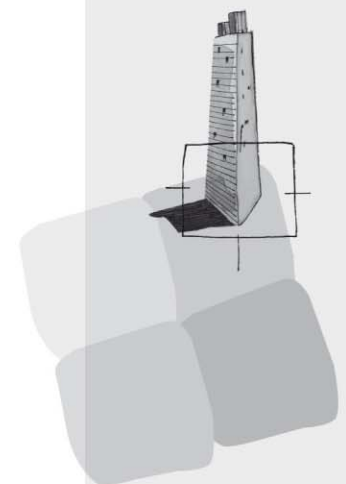
Opdrachtgever
Woningstichting de Veste

Contactpersoon
Mevrouw R. Sangers

Rapport
De heer drs. M. van Dinther
BügelHajema Adviseurs

Projectleiding
De heer ir. J. Schipper
BügelHajema Adviseurs

Projectnummer
115.33.51.00.11

BügelHajema Adviseurs bv
Bureau voor Ruimtelijke
Ordening en Milieu BNSP
Vaart nz 48-50
Postbus 274
9400 AG Assen
T 0592 316 206
F 0592 314 035
E assen@bugelhajema.nl
W www.bugelhajema.nl

Vestigingen te Assen,
Leeuwarden en Amersfoort